

Cele mai recente evoluții ale comerțului extern cu bunuri al Republicii Moldova

Tatiana IAȚIȘIN,

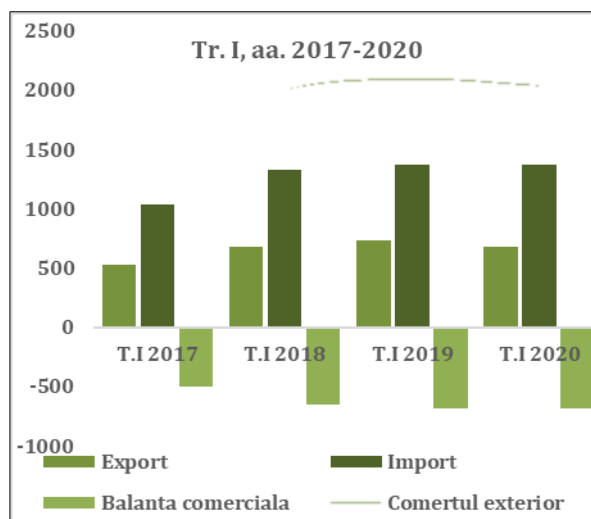
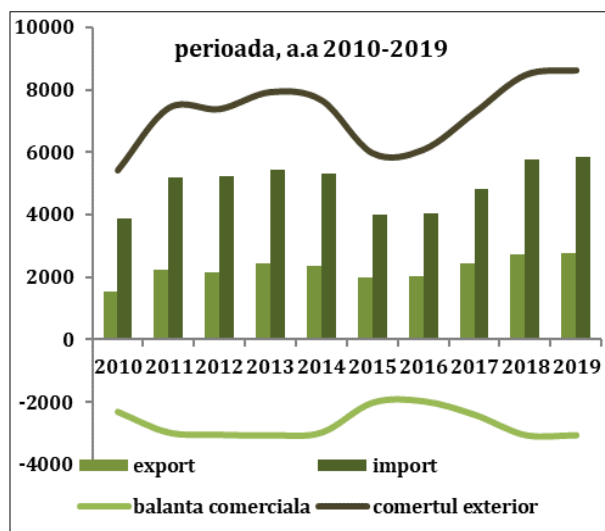
Cercetător științific, INCE

Epidemia cauzată de coronavirus (COVID-19) reprezintă un șoc pentru economia europeană și mondială. În majoritatea economiilor lumii, în urma crizei sanitare generate de COVID-19 care s-a declanșat într-un timp relativ scurt, a devenit necesară adoptarea unor măsuri care au avut ca efect închiderea, în diferite grade, a activităților economice și restrângerea schimburilor internaționale.

Tendențele economice înregistrate de Republica Moldova în primele luni ale anului 2020 reflectă primele semne ale pandemiei COVID-19. În special, iese în evidență impactul factorilor externi, cum ar fi contractarea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova, ce a rezultat în scăderea exporturilor și diminuarea producției unor ramuri industriale, serviciile de transport aerian fiind în scădere accentuată. Aceste efecte ale pandemiei asupra economiei se resimt mai profund odată cu sistarea sau restrângerea temporară a activităților întreprinderilor, ca rezultat al măsurilor epidemiologice cu impact sistemic major.

Comerțul exterior de bunuri, în perioada ianuarie-martie 2020, este influențat de șocul extern, provocat de pandemia COVID-19 pe dimensiunea exporturilor, prin reducerea cererii din partea principalilor parteneri comerciali, precum România, Italia, Turcia și Federația Rusă. În sectorul industriei auto-motive din UE a avut loc temperarea, iar în unele țări stoparea, activității întreprinderilor din acest sector. Totodată, s-a înregistrat diminuarea prețurilor la resursele energetice, în special la gazul natural. În această perioadă, **comerțul exterior cu bunuri** a înregistrat o scădere cu 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent (valoarea căruia a constituit 2097,9 mil. dolari). Astfel, comerțul exterior cu bunuri a constituit 2040,8 mil. dolari. În primele trei luni ale anului 2020, **exportul de mărfuri** a scăzut cu 7,9% față de perioada similară a anului precedent. Valoarea exportului de mărfuri a constituit 675 mil. dolari. Scăderea exporturilor va afecta majoritatea ramurilor de bază: industria auto-motive, cerealierele, vinurile, textilele, farmaceutica și altele. Totodată, **importurile de mărfuri** au înregistrat în această perioadă o creștere cu 0,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent, valoarea căruia a constituit 1365,8 mil. dolari.

În perioada anilor 2010-2019, valoarea comerțului exterior al R. Moldova, a fost în creștere cu circa 60%, comparativ cu anul 2010. Creșterea comerțului exterior a fost influențat de majorarea fluxurilor de import comparativ cu cele de export, dar cu ritmuri mult mai mari, acestea depășind exporturile. În anul 2019, **exportul de mărfuri** a crescut de circa două ori comparativ cu anul 2010, atingând valoarea de 2779,2 mil. dolari. Comparativ cu anul 2018, exporturile de mărfuri s-au majorat cu 2,7%. **Evoluția importurilor**, de asemenea, a suferit schimbări structurale în perioada anilor 2010-2019, astfel în anul 2019 importul a înregistrat o creștere comparativ cu a. 2010, cu circa 52%, atingând valoarea de 5841,8 mil. dolari, totodată fiind în creștere cu 1,4% față de 2018.

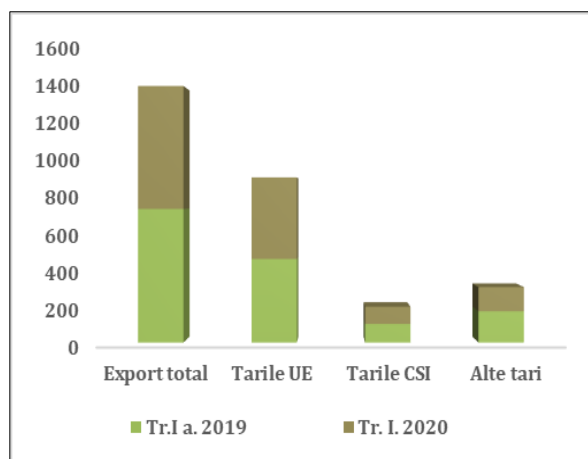
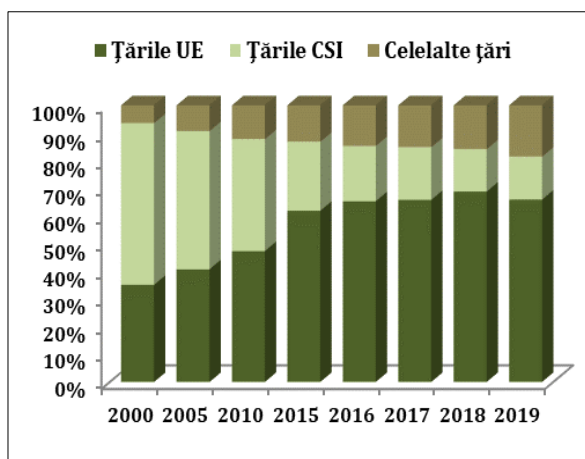

Tendențele comerțului exterior, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

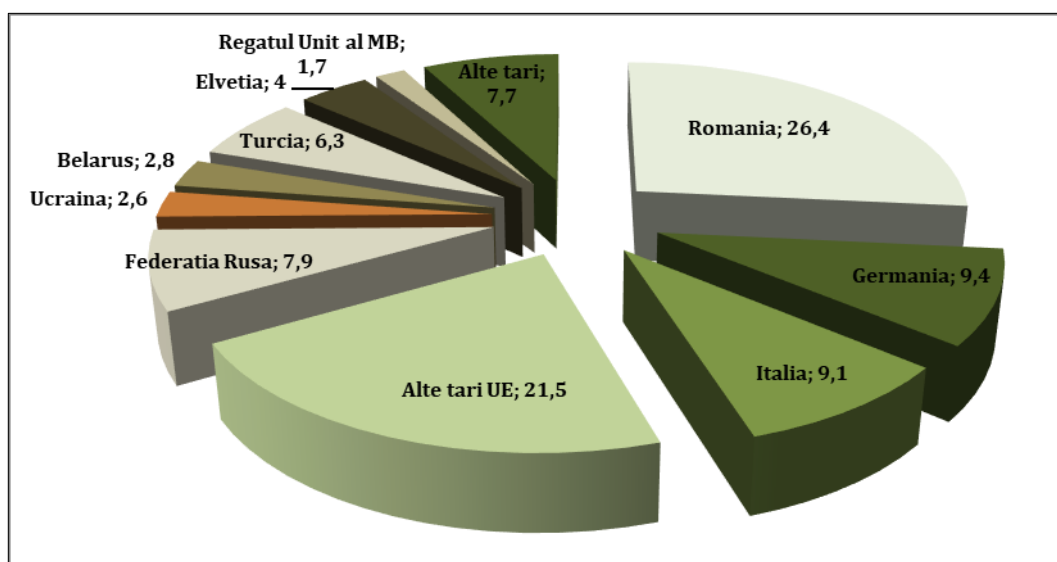
Republica Moldova este situată între două piețe mari: UE, care absoarbe mai mult de jumătate din exporturile Moldovei și Federația Rusă. În structura exporturilor pe grupe de țări, s-au înregistrat schimbări importante, și anume: relansarea exporturilor pe piața UE și, respectiv, diminuarea exporturilor pe piața CSI și o majorare nesemnificativă la capitolul alte țări. Creșteri considerabile au fost înregistrate în perioada 2017 -2019 în comparație cu perioada 2014 – 2016. UE și-a consolidat poziția de partener principal al exporturilor, circa 70% din exporturile din RM fiind direcționate spre această piață. Importurile au fost efectuate într-un volum de circa 50%. Astfel, UE reprezintă principalul partener economic al Republicii Moldova.

În perioada ianuarie-martie 2020, *exportul de mărfuri în țările UE* a atins o valoare de 447,4 mil. dolari, deținând o pondere de 63,30%, mai puțin cu 2,5%, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut. **Țările CSI** au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 14% (în ianuarie-martie 2019 - 13,9%), ce corespunde unei valori de 94,9 mil. dolari. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au micșorat cu 7,1%, comparativ cu ianuarie-martie 2019. **Importurile din țări UE**, în aceeași perioadă, s-au cifrat la 1,65 mild. dolari, deținând o pondere de 47,11%, cu 12,2% mai puțin față de aceeași perioadă a anului trecut. În anul 2019, exporturile de mărfuri destinate *țărilor UE*, au deținut o pondere de 65,9% în totalul exporturilor (68,8% - în anul 2018). Exporturile de mărfuri destinate acestor țări au fost în scădere cu 1,7% față de anul 2018, valoarea exporturilor de mărfuri către aceste țări atingând cifra de 1830,5 mil. dolari. Analizând structura *exporturilor pe piața CSI*, observăm ca acestea au cunoscut un trend negativ pe parcursul anilor 2010-2019, adică o diminuare de la de la 40,5% în 2010 la 15,6% în 2019. În anul 2019 valoarea exporturilor de mărfuri destinate țărilor CSI au constituit 435 mil. dolari, fiind în descreștere cu 30,3% comparativ cu anul 2010 (624 mil. dolari) și au fost prezente în exporturile Moldovei, cu o pondere de 15,6% (în anul 2010 – 40,5%). Comparativ cu anul 2018, exporturile de mărfuri către aceste țări s-au majorat cu 4,6%.

Structura exportului pe grupe de țări pentru anii 2010-2019, %

Structura exportului pe grupe de țări pentru, Tr. I 2019-2020, mil. dolari

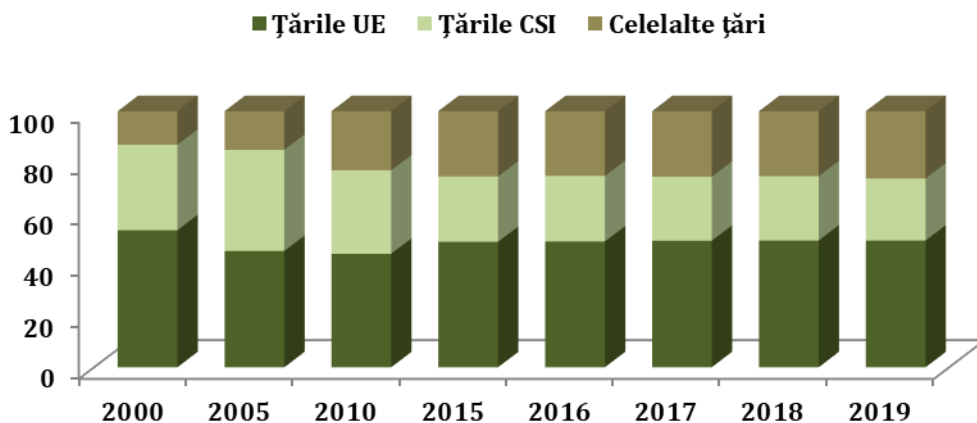
Principali parteneri comerciali, ponderea în total export (trimestru I, anul 2020), %

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

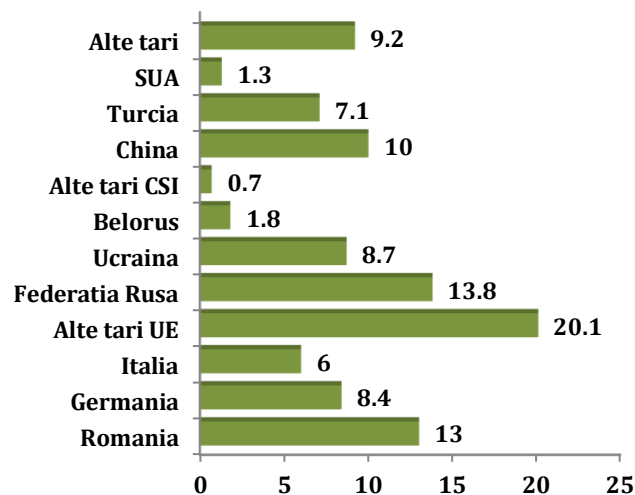
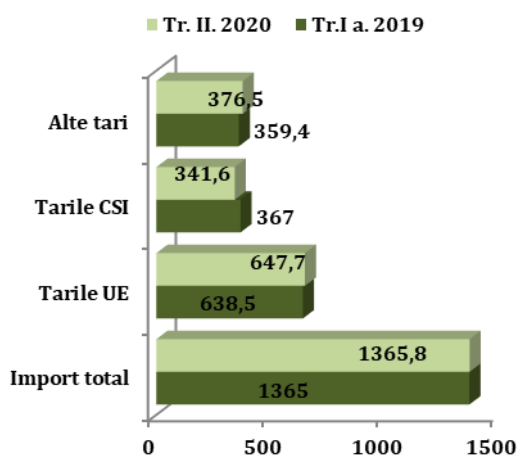
La nivel de țări, cel mai important partener ca destinație de export rămâne a fi România cu o pondere de 26,4% la export și 13% la import. Pe locul secund dintre statele membre UE se situează Italia cu 9,1%, fiind urmată de Germania, Polonia, Franța. Pentru statele membre ale CSI, liderul principal de export este Federația Rusă, unde se exportă bunuri în proporție de doar 7,9%.

În primul trimestru al anului 2020, *Importurile de mărfuri* au constituit 1365,8 mil. dolari, fiind în creștere cu 0,1% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Din *țările UE*, importurile de mărfuri au constituit 647,7 mil. dolari, fiind cu 1,4% mai mult, față de ianuarie-martie 2019, acestea deținând o cotă de 47,4% în totalul importurilor comparativ cu 46,8% - în ianuarie-martie 2019. Importurile de mărfuri provenite din *țările CSI* au avut o valoare de 341,6 mil. dolari, fiind cu 6,9% mai puțin, față de perioada similară a anului precedent, deținând o pondere de 25% în total importuri, față de 26,9% - în ianuarie-martie 2019. În anul 2019, importurile de mărfuri, au constituit 5841,8 mil. dolari, cu 1,4% mai mult față de perioada similară

a anului precedent. În același timp, importurile de mărfuri din țările UE au constituit 2,9 miliarde dolari, cu 1,4% mai mult față de perioada similară a anului precedent. Importurile de mărfuri din aceste țări dețin o pondere de 49,5% în totalul importurilor (49,5% - în anul 2018). Valoarea importurilor de mărfuri provenite din țările CSI a constituit 1,4 miliarde dolari, cu 2,2% mai puțin față de perioada similară a anului precedent, care echivalează cu o cotă de 24,2% în totalul importurilor (25,2% - în anul 2018).

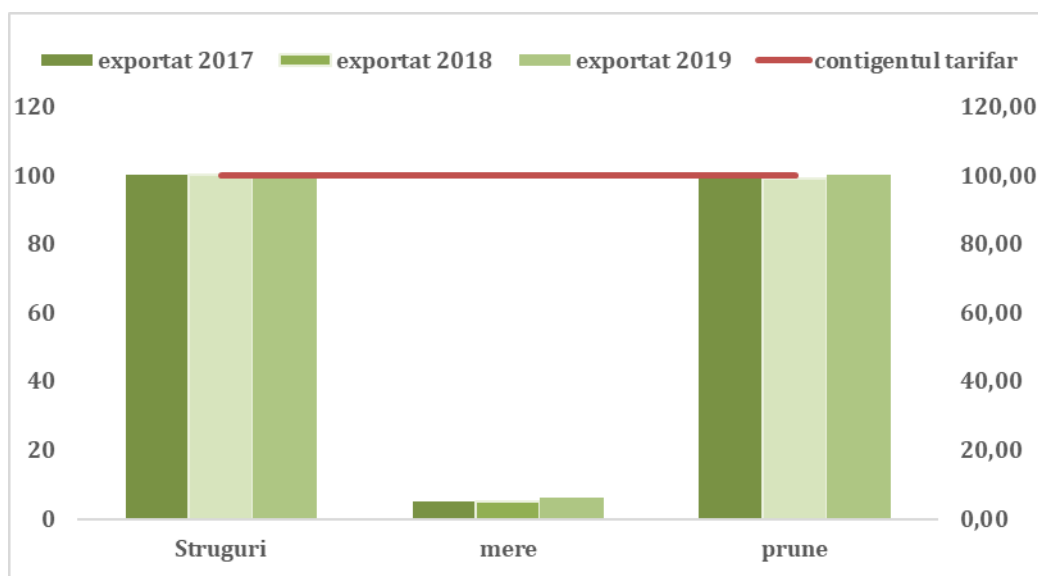
Structura importurilor pe grupe de țări, %

Evoluția importurilor pe grupe de țări, Principalii parteneri comerciali, ponderea în mil. dolar total import, % (trim. I 2020)

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

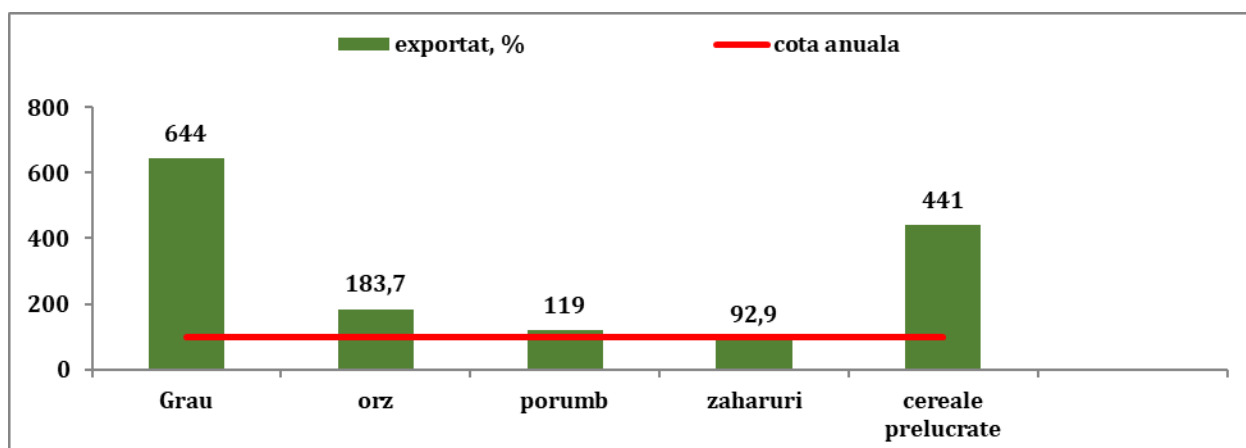
Republica Moldova are stabilite anumite limite ale exporturilor în UE pentru unele categorii de produse, care sunt supuse scutirii de taxe pentru anumite contingente tarifare. Din această categorie fac parte: tomatele, usturoiul, strugurii, merele, prunele și sucul de struguri. În anul 2019, în contextul valorificării contingentelor tarifare la exportul de fructe în UE, producătorii de struguri de masă cât și de prune au reușit să valorifice 100% exportul acestor produse, iar cota la exportul de mere a fost valorificată modest, de circa 5,9%, sau 2241 tone din 37759 tone de mere.

Nivelul de valorificare a contingentelor tarifare la exportul a. 2017-2019, %

Sursa: Ministerul Economie al Republicii Moldova, <http://mec.gov.md/dcfta>

O situație mult mai bună este observată la exportul pe piața UE a altor produse agricole, în special cereale. La exportul de cereale, prin utilizarea mecanismului de prevenire a eludării, în perioada anului 2019 au fost înregistrate următoarele cifre: grâu cu cota stabilită de 75.000 tone, R. Moldova a exportat 328783 tone (438%), orz cu cota stabilită de 70.000 tone, au fost exportate 39502 tone (56%), porumb cu cota stabilită de 130.000 tone, au fost exportate 278442 tone (241%). De asemenea, cota a fost depășită pentru cerealele prelucrate, unde la cota existentă de 2500 tone au fost exportate 14901 tone (596%), porumbul zaharat cu cota de 1500 tone au fost exportate 2856 tone (190 %).

Valorificarea contingentelor tarifare la exportul în UE cu aplicarea mecanismului anti-circumvention, pentru anul 2019, %

Sursa: Ministerul Economie al Republicii Moldova, <http://mec.gov.md/dcfta>

În concluzie putem menționa că UE este un partener comercial important al Republicii Moldova. În 2019, aceasta absorbea 63,3% din exporturile totale. Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu UE este compatibilă cu toate celelalte acorduri de liber schimb ale Republicii Moldova. Pentru Republica Moldova reformele locale, cum ar fi alinierea standardelor de sănătate și de siguranță cu cele ale UE, vor deschide alte oportunități pentru comerțul cu UE.

Totodată, în această situație complicată în care se află economiile lumii, este importantă menținerea fluxului comercial, fiind necesare cooperare și încredere între țări, astfel ca acestea să nu impună restricții la export, iar importurile nu vor prezenta riscuri pentru sănătate.

Bibliografie

1. Lucian Liviu ALBU. Evaluări ale impactului macroeconomic al Covid-19. Disponibil https://academiaromana.ro/SARS-CoV-2/doc/d08-Impactul_macroeconomic_al_COVID-19.pdf. Accesat 22.06.2020
2. Cota de export la UE de cereale prelucrate este executată la 596%. <https://mybusiness.md/ro/business-nout-i/item/12804-cota-de-export-la-ue-de-cereale-prelucrate-este-executata-la-596>
3. <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-06/EAP%20FACTSHEET%20MOLDOVA%20ROM.pdf>
4. <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-international-trade-issues-and-actions-494da2fa/>
5. www.statistica.md